

ІНФОРМОВАНІСТЬ ДІТЕЙ З БРОНХІАЛЬНОЮ АСТМОЮ ТА ЇХ БАТЬКІВ ПРО ВПЛИВ СОМАТИЧНОГО СТАНУ НА СТОМАТОЛОГІЧНЕ ЗДОРОВ'Я

Запорізький державний медичний університет (м. Запоріжжя)

aleksandrvoznnyy.1965@gmail.com

Зв'язок публікації з плановими науково-дослідними роботами. Дослідження проведено в рамках науково-дослідної роботи кафедри терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології на тему: «Комплексна профілактика та лікування основних стоматологічних захворювань у жителів промислового регіону», № ДР 0117U006958 Запорізького державного медичного університету, м. Запоріжжя.

Вступ. Проблемою сучасної стоматології є високий рівень поширеності карієсу зубів у дитячого населення України. Незважаючи на зусилля профілактичної стоматології, у впровадженні сучасних методів лікування і вдосконалення профілактичних заходів продовжується значне зростання ураженості карієсом тимчасових і постійних зубів у дітей [1,2,3].

Серед чинників ризику виникнення карієсу зубів у дітей вагоме місце займає соматична патологія. Загальновідомим є взаємозв'язок між хворобами слизової оболонки, кісток щелепно-лицьової ділянки, патологічними процесами твердих тканин зубів та соматичною патологією [4]. Це питання стає більш актуальним з року в рік, оскільки вдосконалюються методи дослідження та лікування, що стимулюють до співпраці та моніторингу поєднаних захворювань стоматологів та педіатрів [5].

У структурі соматичної захворюваності дітей бронхіальна астма займає помітне місце і належить до найбільш поширених алергологічних захворювань дитячого віку [6]. За даними епідеміологічних досліджень поширеність бронхіальної астми серед дитячого населення становить від 1 до 18% [7]. Згідно з останніми дослідженнями, діти з хворобами органів дихання мають вищі показники ураженості карієсом, ніж здорові діти [8]. При цьому розповсюдженість карієсу в дітей із бронхіальною астмою складає 88-89% [9]. І підвищується зі ступенем тяжкості бронхіальної астми [10]. Низка дослідників установила також взаємозв'язок між тяжкістю бронхіальної астми й обраною формою лікування [11].

Одним із значущих факторів у вирішенні цієї проблеми є порозуміння батьків соматичного стану дитини та рівня його впливу на стоматологічне здоров'я [12]. Тому вивчення думки населення є одна з складових до підвищення мотивованості, як батьків так і дітей, до стоматологічного лікування, до поліпшення роботи дитячих стоматологічних поліклінік та лікарів стоматологів. Однією з основних складових такого моніторингу є соціологічні дослідження [13].

Висока поширеність та інтенсивність карієсу зубів у дітей хворих на бронхіальну астму мотивує до подальшого удосконалення методів профілактики та лікування. Все це стимулює до подальшого вивчення, удосконалення та кооперації у профілактиці та лікуванні карієсу у дітей з бронхіальною астмою. Оскільки діти – найважливіший ресурс будь-якого суспіль-

ства, охорона здоров'я дітей, забезпечення їх захисту та розвитку є пріоритетами політики всіх країн [14].

Мета дослідження. Визначити обізнаність у дітей, хворих на бронхіальну астму та їх батьків, щодо впливу соматичного стану на стоматологічне здоров'я.

Об'єкт і методи дослідження. Для досягнення мети дослідження нами було проведено вивчення думки батьків дітей, з бронхіальною астмою та самих дітей, що страждають на бронхіальну астму про вплив соматичної патології на стоматологічне здоров'я.

Нами була розроблена анкета як для дітей з соматичною патологією, так і їх батьків. Респонденти (діти з батьками) відповідали на запитання анкети добровільно. Слід зауважити, що опитування серед респондентів, дітей у віці від 3 до 7 років, проводили методом інтерв'ювання.

Анкета складалася з 21 запитання, які можна згрупувати в три функціональних блока. Перший блок анкети містив питання, що стосуються соматичного захворювання та методів вживання лікарських препаратів. Другий блок питань анкети передбачав отримання інформації про вплив соматичного захворювання на стоматологічний статус. Третій блок анкети характеризує розподіл респондентів за статтю та віком.

Соціологічне дослідження проводилося на базі алергологічного відділення КНП «Міська дитяча лікарня № 5» Запорізької міської ради та кафедри терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології Університетської клініки Запорізького державного медичного університету. Опитування проводили серед 98 дітей (29 дівчат і 69 хлопців) хворих на бронхіальну астму у віці від 3 до 17 років що отримують базову глюкокортикостероїдну терапію та хворіють на бронхіальну астму протягом 0,5-15 років та їх батьків.

Результати досліджень оброблені сучасними статистичними методами аналізу на персональному комп'ютері з ST використанням стат. пакету ліцензійної програми «STATISTICA for Windows 6» (StatSoftInc., № AXXR712D833214FAN5).

Результати дослідження та їх обговорення. Шляхом анкетування виявлено, що майже половина батьків 49% пов'язує загострення основного захворювання з періодом цвітіння рослин, в той час, як 51% не визначають такої залежності. Тим не менше, діти цих батьків мають в середньому 7 приступів бронхіальної астми на рік. Переважна більшість дітей – 60,2% (59 дітей) використовує небулайзер, як механізм подачі інгаляційних препаратів, в той час, як 10,2% (10 дітей) отримують їх через спейсер, 16,32% (16 дітей) у вигляді аерозолі і 13,26% (13 дітей) використовують більш ніж один спосіб подачі інгаляційних препаратів. При цьому 86,7% (85 дітей) отримують два і більше лікувальних препаратів одночасно, в той час,

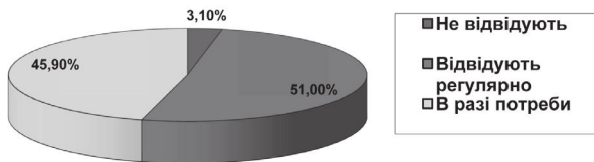

Рисунок 1 – Рівень відвідуваності лікаря стоматолога.

як 7,1% (7 дітей) отримують виключно сальбутамол і 6,1% (6 дітей) виключно беродуал для базисної терапії бронхіальної астми.

Шляхом опитування у 40 дітей (40,8%) виявлена харчова алергія.

Результати нашого дослідження показали, що значна частка 50 (51,02%) дітей з бронхіальною астмою відвідують стоматолога в середньому 2-3 рази на рік. Нас здивувало те, що 45 батьків (45,91%) дуже рідко водять своїх дітей до лікаря, а 3 (3,06%) дітей з бронхіальною астмою не відвідували стоматолога взагалі (рис. 1).

Нас шокували відповіді респондентів на запитання «З якою метою дитина відвідує лікаря-стоматолога?» Основна причина звернення 76,9% (75 дітей) за стоматологічною допомогою є виключно при виникненні гострої болі і лише 23,1% (23 дітей) – з метою планового огляду чи санації ротової порожнини (рис. 2). В той час, ми помітили, що дівчатка частіше відвідують стоматолога планово 20,68%, хлопці 8,69%.

За даними нашого дослідження регулярно чистять зуби 74,48% (73 дитини) респондентів (48,97% – 48 хлопців, 25,51% – 25 дівчат) значна частка від опитаних. Хоча батьки 15 дітей (15,3%) запевняють, що їх діти регулярно чистять зуби, але вони не проводять оцінку якості. Нас засмутило, що недостатньо ретельну чистку зубів проводять 3,06% дівчат та 12,24% хлопців.

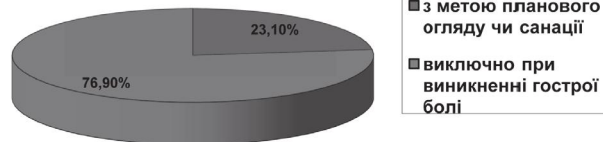

Рисунок 2 – Мета відвідування лікаря стоматолога.

Загально прийнятним та важливим заходом профілактики є використання ополіскувача порожнини рота. Тим не менше, лише 18 дітей (18,36%) основної групи користуються ним, хоча й не регулярно, 34 дитини (34,69%) ополіскують порожнину рота звичайною водою після використання інгаляційних глюкокортикостероїдів. При цьому 46 дітей (46,93%) нехтують вищевказаними рекомендаціями.

З усіх опитаних дітей страх до лікаря-стоматолога відчувають 23 (23,46%) дитини (9,18% – 9 дівчат та 14,28% – 14 хлопців). Ми помітили, що у віці від 3 до 6 років бояться лікаря дівчатка та хлопці порівну, у віці від 7 до 12 років – більше дівчата. А у старшому віці мотивувати хлопців на лікування складніше ніж дівчат.

Висновки. Таким чином, значна частка батьків та їх дітей з бронхіальною астмою не бачать зв'язок між основним захворюванням та стоматологічним здоров'ям.

Не регулярно відвідують стоматолога та нехтують загальними рекомендаціями щодо профілактики стоматологічних захворювань кожен другий респондент.

Перспективи подальших досліджень будуть направлені на розробку методів профілактики та лікування стоматологічних захворювань у дітей з бронхіальною астмою.

Література

- Sidorenko OO. Stupin motivovanosti doroslogo naselennya do provedennya stomatologichnih profilaktichnih zahodiv. Ukrayna. Zdorovya nacji. 2018;4(52):76-9. [in Ukrainian].
- Vozna IV. Stupin informovanosti molodogo naselennya Zaporizkoi oblasti shchodo pravil higieny porozhnini rota. Klinichna stomatologiya. 2014;1:33-4. [in Ukrainian].
- Klimenko VI, Smirnova IV, Lyubomir'ska TR. Analiz prichin zvertalnosti za stomatologichnoyu dopomogoyu naselennya pracezdatnogo viku. Medicina sьогодni i zavtra. 2013;4:223-7. [in Ukrainian].
- Kuznyak NB, Godovanec OI. Stomatologichnij status ditej z suputnoyu patologiyeyu. Bukovinskij medicnij visnik. 2010;14.1(53):45-7. [in Ukrainian].
- Kuznyak NB, Godovanec OI. Stomatologichnij status ditej z suputnoyu patologiyeyu. Bukovinskij medicnij visnik. 2010;14.1(53):45-7. [in Ukrainian].
- Levenec SS, Volyanska LA, Voronova TO. Parametri zrostu u ditej z bronhialnoyu astmoyu. Pediatriya, akusherstvo ta ginekologiya. 2009;1:16-8. [in Ukrainian].
- Global Strategy for Asthma Management and Prevention (update 2008). NHBI/ WHO Workshop Report, 2008. 92 p.
- Kaskova LF, Shepelya AV. Vpliv profilaktichnih zahodiv na biokhimični pokazniki rotovoi ridini v ditej molodshogo viku. Ukraynskij stomatologichnij almanah. 2009;6:54-7. [in Ukrainian].
- Aleskerova SM. Sostoyanie tverdih tkanej zubov u bolnyh bronhialnoj astmoj. Visnik problem biologii i medicini. 2011;2.3(86):224-7. [in Russian].
- Reddy DK, Hege AM, Munshi AK. Dental caries status of children with bronchial asthma. J. Clin. Pediatr. Dent. 2003;27(3):293-5.
- del-Rio-Navarro BN. Effect of sameterol and salmeterol plus beclometasone on saliva flow and IgA in patients with moderate – persistent childrens asthma. Ann. Allergy Asthma Immunol. 2001;87(5):420-3.
- Voznij OV, Vozna IV, Chernyavskij VV. Vivchennya informovanosti naselennya promislavogo regionu (na prikladi m. Zaporizhzhya) pro pravila i zasobi individualnoi higieny porozhnini rota za nayavnosti ortopedichnih konstrukcij. Materiali 11 miznarodnoi naukovopraktichnoi konferencii «Ekologiya. Radiaciya. Zdorovya». Kazahstan. Simej; 2013. s. 87-8. [in Ukrainian].
- Savchuk OV. Sociologichne doslidzhennya yak element informacijnoi bazi dlya optimizacii diyalnosti stomatologichnih zakladiv. Visnik problem biologii i medicini. 2014;3.1(110):308-12. [in Ukrainian].
- Dnistryan S. Zdorova ditina – majbutnye Ukraini. Profilaktichna medicina. 2010;1:26-7. [in Ukrainian].

ІНФОРМОВАНІСТЬ ДІТЕЙ З БРОНХІАЛЬНОЮ АСТМОЮ ТА ЇХ БАТЬКІВ ПРО ВПЛИВ СОМАТИЧНОГО СТАНУ НА СТОМАТОЛОГІЧНЕ ЗДОРОВ'Я

Возний О. В., Шумна Т. Є., Лепетченко Є. С.

Резюме. *Мета дослідження.* Визначити обізнаність у дітей, хворих на бронхіальну астму та їх батьків, щодо впливу соматичного стану на стоматологічне здоров'я.

Об'єкт і методи дослідження. Для досягнення мети дослідження нами було проведено вивчення думки батьків дітей, з бронхіальною астмою та самих дітей, що страждають на бронхіальну астму про вплив соматичної патології на стоматологічне здоров'я.

Висновки. Таким чином, значна частка батьків та їх дітей з бронхіальною астмою не бачать зв'язок між основним захворюванням та стоматологічним здоров'ям.

Не регулярно відвідують стоматолога та нехтують загальними рекомендаціями щодо профілактики стоматологічних захворювань кожен другий респондент.

Ключові слова: бронхіальна астма, карієс, інтенсивність, розповсюдженість, діти.

ИНФОРМИРОВАННОСТЬ ДЕТЕЙ С БРОНХИАЛЬНОЙ АСТМОЙ И ИХ РОДИТЕЛЕЙ О ВЛИЯНИИ СОМАТИЧЕСКОГО ЗАБОЛЕВАНИЯ НА СТОМАТОЛОГИЧЕСКОЕ ЗДОРОВЬЕ

Возный А. В., Шумная Т. Е., Лепетченко Е. С.

Резюме. *Цель исследования.* Определить осознанность у детей, больных бронхиальной астмой и их родителей, относительно влияния соматического состояния на стоматологическое здоровье.

Объект и методы исследования. Для достижения цели исследования нами было проведено изучение мнения родителей детей с бронхиальной астмой и самих детей, которые болеют бронхиальной астмой про влияние соматической патологии на стоматологическое здоровье.

Выводы. Таким образом, значительное число родителей и их детей с бронхиальной астмой не видят связи между основным заболеванием и стоматологическим здоровьем.

Не регулярно посещают стоматолога и пренебрегают общими рекомендациями относительно профилактики стоматологических заболеваний каждый второй респондент.

Ключевые слова: бронхиальная астма, карієс, інтенсивність, розповсюдженість, діти.

THE DISTRIBUTION OF CHILDREN WITH BRONCHIAL ASTHMA AND THEIR PARENTS KNOWLEDGE OF SOMATIC CONDITION INFLUENCE ON THE STOMATOLOGICAL HEALTH

Voznyi O. V., Shumna T. Ye., Lepetchenko Ye. S.

Abstract. The high level of caries prevalence among the children in Ukraine is the problem of modern dentistry. The considerable increase of caries defeat of temporary and permanent teeth in children with bronchial asthma continues to grow in spite of efforts of prophylactic dentistry.

Somatic pathology occupies an important place among the factors of risk of caries derivation. The relation between the diseases of mucous membrane, cranio-facial bones, pathological processes of hard tissues of teeth and somatic pathology is well known. Bronchial asthma takes one of the leading places among the most common allergic diseases in children. The prevalence of bronchial asthma among child population varies from 1% till 18%. Children with the diseases of respiration organs have higher marks of caries defeat than healthy children.

The aim of the work is to determine the knowledge of children with bronchial asthma and their parents about the influence of somatic pathology on stomatological health.

Object and methods. We have analyzed and studied thoughts of parents and their children with bronchial asthma about the influence of somatic pathology on the stomatological health.

We created special questionnaire for children and their parents. Respondents (children and parents) answered questions voluntary. The form consisted of 21 questions. They can be divided into three modules. The first one consisted of questions about somatic disease and methods of delivery of medicine. The second one had questions about the influence of somatic pathology on stomatological health. The third – characterized the apportionment of children by the age and gender.

Results. We have determined that almost half of parents (49%) connect exacerbation of main disease with the period of flowering. Nevertheless, children of this parents had 7 attacks of bronchial asthma every year.

40% of children had alimentary allergy. 50% of children with bronchial asthma visited dentist 2-3 times per year. We were surprised that 45 parents did not go to the dentistry with their children very often, while 3% of children didn't visit dentist at all.

The main reason of visiting the dentistry was pain (in 76,9% of cases) and for 23,1% of children – planned revision.

The common and important way of prophylaxis is using the rinses. Still only 18 children used it, 34 children swill the mouth with simple water and 46 didn't use it at all. Fear against the dentist had 23 children (9 girls and 14 boys).

Conclusions. Thus, Considerable amount of parents and their children didn't see the connection between bronchial asthma and stomatological health. They visit dentist irregular and ignore recommendations about prophylaxis of dental diseases.

Key words: dental caries, bronchial asthma, children, intensity, prevalence.

*Рецензент – проф. Каськова Л. Ф.
Стаття надійшла 22.06.2020 року*